

Herşey Elimizde

– Mustafa IŞIK · 17 Ekim 2012

Dünya küreselleşince küçüldü ve pek çok şeyin “günü” olmaya başladı. 15 Ekim de “Dünya el yıkama günü” imiş. Kim ilan etti bilmiyorum ama kültürümüzde “Hikmet müminin yitiğidir; bulduğu yerden alır” sözünü doğru buluyor ve bu günün gündemi olarak “Her şey ellerimizde” diyoruz. Bu sözün pek çok farklı anlamı var ama biz bugün “elleri yıkamak” anlamıyla ilgilenmekteyiz.

Elleri yıkamaktan çok “kirletmemek” önemli ama bu iş el için imkânsız derecededir. Açtığınız herhangi bir kapının kolunu sizden önce kaç kişi tutmuştur? Açtığınız musluğun başını sizden önce kaç kişi açmıştır? Bu kişiler ellerini nerelere sürmüştür? Siz buralara ellerinizi sürdükten sonra ellerinizi – farkında olmadan- nerelerinize dokundunuz? Kaşınıza mı, gözünüze mi, burnunuza mı, yüzünüze mi, dudığınıza mı?

Dokunduğumuz her şeyde bakteri/virüs yani mikrop bulunmaktadır. Ellerimiz günlük hayat içinde, çevre ile her türlü ilişkilerimizi sağlayan, bu nedenle de en çok kirlenen organımızdır. Ellerimiz yoluyla her yere taşınan bu birçok istenmeyen duruma neden olabilir.

Çocuğa sorarlar:

- Bir gözün daha olsa, nereye koymak isterdin?
- Parmağımın ucuna
- Neden?
- İstedğim yere sokup görmek için
- Aaaaaa.... Ne kadar zeki!”

Ben ise “Acaba?” diyorum.

Parmağının ucundaki gözü istediğin yere sokunca, o gözü kaç gün kullanabilirdin acaba? Yüce Yaratan gözü öyle bir yere koymuş ki, başka konacak yer düşünmek bile saçmadır.

Doktorların dediğine göre, “Grip, nezle, bademcik iltihabı, zatürrie, ishali hastalıklar, tifo, hepatit B gibi bulaşıcı hastalıkların elle temasla geçebilen gribal enfeksiyonlar hava yoluyla olduğu gibi “elle temasla” da geçebilir. Ele hele grip. Aksırınca elini ağzına-burnuna tutan kişi biraz sonra sizinle karşılaşınca, bir şey olmamış gibi, sizinle toklaşmışsa, siz olayın öncesini nereden bileceksiniz?

Uzmanlarının söylediğine göre, “El yıkamadaki ana amaç elde mevcut olan mikroorganizmaların bulaşmayacak düzeye indirilmesidir.” Bu yüzden “elleri kullanmada iş bölümü” çok önemlidir. Her an ellerimizi yıkamak için uygun ortam bulmak mümkün olamayabilir. Şehir hayatının imkânlarında bile... Kurulamanın durulama kadar önemli olduğunu bir hastanede verilen bilgilerden öğrendim.

Rahmetli M. Akif (ö: 1936) Neyzen Tefik'i (ö: 1953) ziyarete gittiğinde, bir vesileyle ellerini yıkar. Neyzen dağınık biridir. Yine de Akif'e, saygısından dolayı havlu tutar ama havlu kirlidir. Bunu gören Akif, Neyzen'e:

“Sağol, ellerimi yeni yıkadım” cevabını verir.

Eskiden havlu ya da mendil vardı ama şimdilerde el kurulamada doğru seçenek, kâğıt havlu görülmektedir.

Ellerimizi kullanırken “iş bölümü” yapmak çok önemlidir. Fıkıh ya da ilmihal kitaplarında der ki:

- Tuvalette, küçük ve büyük abdestte taharetlenirken sol eli kullanmak gerekir.”
- Abdest alırken, gusül yaparken ve el-yüz yıkarken ağza-buruna su verirken sağ eli kullanmak gerekir.
- Burun silerken sol eli kullanmak gerekir.
- Sağ elle yemek-içmek önemlidir.

Böylece “iş bölümü” bu konudaki riski en aza indirmektedir.

Uyku hali bilinçsizlik olduğundan; uyanınca da elleri yıkamadan yiyip-içmemek gerekir.

Günde 5 vakit namaz kılan kimse, abdest nedeniyle, ellerini 5 kere yıkamaktadır.

Yemekten önce ve sonra el yıkandığını düşünürsek $3 \times 2 = 6$ kere ellerini yıkamaktadır.

El yıkamanın önemi olduğuna “evet” dememize rağmen ihmal ettiğimiz konuların başında gelmektedir. Çünkü bilmek başka, yapmak başka şeydir. Bir şeyi öğrenmek/öğretmek öğretim, uygulama alışkanlığını kazanmak/kazandırmak eğitimidir.

Sağlık Bakanlığı, 2010 yılında domuzun gribi çıkarılınca (<http://arsiv.kayserigundem.com/yazi/2961-domuzun-gribi.aspx>) el yıkamakla ilgili kısa bir film yapmıştı: “Her şey ellerimizde” diyordu. Ama yayın ömrü kısa sürdü. No'lurdu hâlâ devam ediyor olsaydı... Devam etmesi için, domuz gripinin domuz sevenlerce hortlatılması mı gerekiyor?

Dinimiz açısından konuya baktığımızda, ellerimizi çokça yıkamamız gerekmektedir. “Sanki dünyaya el yıkamaya geldik...” demeyin; çünkü -iyi ya da kötü- “Her şey, elimizdedir.”